

УДК 81-1

ББК 81.2

И 67

И 67 Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі: збірник наукових праць за матеріалами XV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Херсон, 4-5 квітня 2024 р. Херсон, Хмельницький: Херсонський національний технічний університет, 2024. 342 с. – Мови: укр., англ., нім.

У збірнику представлені матеріали доповідей студентів на XV Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі», яка проходила 4-5 квітня 2024 року на факультеті міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу.

У доповідях особлива увага приділяється питанням теорії та практики перекладу, проблемам розвитку та функціонування мовних систем, мовній картині світу в аспекті професійної комунікації.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

ПОДВОЙСЬКА Оксана Володимирівна – к.філол.н., доцент, в.о. завідуючого кафедри галузевого перекладу та іноземних мов факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

КОЗОРИЗ Ірина Сергіївна – старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

ГОНЧАРЕНКО Наталя Вікторівна - старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ.

ЧЛЕНИ ПРОГРАМНОГО ОРГКОМІТЕТУ:

СТЕЦЕНКО Наталя Миколаївна – к.пед.н., доцент кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

БАЙША Кіра Миколаївна – к.пед.н, доцент кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

КОЛКУНОВА Вікторія Володимирівна – к.пед.н., доцент кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

ЛЕБЕДЄВА Аеліта Володимирівна - к. філол. н., доцент кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

БОГДАН Юлія Броніславівна – старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

ПЕТРЕНКО Євгенія Миколаївна – старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

ПРИХОДЬКО Олена Олександрівна – старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

ЯКУШЕНКО Інна Олександрівна - старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

ПОНОМАРЕНКО Лариса Валентинівна - старший викладач кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ,

СКУБАНОВИЧ Олександра Валеріївна – старший лаборант кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ.

2 СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

TRANSLATION OF EXOTIC LEXICON IN J.R.R. TOLKIEN'S *LORD OF RINGS*

The development of modern translation studies necessitates an objective study and detailed research of the translation of English language texts into Ukrainian, in particular, in the books of the fantasy genre. In the modern world, translation and reproduction of non-equivalent author's vocabulary in the translated text has a significant importance for translation activity, as it allows acquainting a wide range of readers with the lexical diversity of a certain author. This work is devoted to the study and analysis of exoticisms in the work of John Roland Ruel Tolkien and their translation made by Kateryna Onishchuk.

The relevance of the research topic lies in the reproduction of exotic vocabulary that provided Tolkien's fictional world with colorfulness and uniqueness. The lexical features of the work offer a detailed portrayal of the characters' daily lives; help J.R.R. Tolkien to realize his creative intention.

Relying on the achievements of British literary studies, we have set the purpose to identify new aspects of reading the work of John Roland Ruel Tolkien through the prism of non-equivalent vocabulary, to study the translation of exoticisms in the first part of the *Lord of the Rings* trilogy.

Exoticisms are words borrowed from little-known languages that are used to refer to the clothing, food, musical instruments, and currency of a particular country [2, p. 46]. Reflecting a certain linguistic picture of the world, exoticisms do not have a clearly defined equivalent in the recipient language [3, p. 131-132]. Authors frequently use lexemes to submerge the reader in the linguistic setting and provide a deeper understanding of the cultural landscape of various ethnic groups. However, the use of lexemes is restricted in fantasy literature due to their overwhelming presence, leading to potential incomprehensibility for the audience [3, p. 131]. The exoticisms add cultural richness to the linguistic diversity of the world, providing readers with an immersive experience of the characters' unique vocabulary. Some exotic words are used in a figurative sense, losing their connection with the national peculiarities of a particular country.

The exoticisms play a prominent role in Tolkien's work. With the help of them, the author introduces a new list of words for clothes, food, drinks, types of housing, and specific cultural phenomena. Let's consider the following examples:

(1-s) *The Mathom* – house it was called; for anything that Hobbits had no immediate use for, but were unwilling to throw away, they called a mathom [1, p. 7].
– **(1-t)** Той музей відомий також як Дім метомів, адже все, з чого гобіти мали не мали безпосереднього зиску, проте шкодували викинути, вони називали метомом [4, p. 16]. While studying the book on the very first pages, we came across an uncommon word that is unlikely to be encountered in everyday speech. As we have already understood from the example, *mathom* in Tolkien's world were things

that were useless, so the Hobbits gave them to each other on their birthdays. Here, Kateryna Onishchuk used transcription for the translation.

(2-s) *But suitable sites for these large and ramifying tunnels (or smials as they called them) were not everywhere to be found; and in the flats and the low – lying districts the Hobbits, as they multiplied, began to build above ground* [1, p. 8]. – **(2-t)** *Та сприятливі місця для великих і розгалужених тунелів (чи сміалів, як їх ще називали) знайти було не вельми легко, тож на рівнинах і в долах гобіти, розмножившись, почали будувати житла на поверхні землі* [4, p. 17]. In Tolkien's legendarium, a *smial* is a type of a burrow used by the inhabitants of the Shire. These burrows are typically found within earthen hills. To clarify, a *smial* is not a cave or a tunnel, but rather an underground dwelling with rooms and passages. The term *smial* was coined by Tolkien utilizing the Old English term *smygel*. Kateryna Onishchuk uses transliteration and adds inflexion *-iv* to make the Ukrainian translation as accurate as possible.

(3-s) *Athelas they named it, and it grows now sparsely and only near places where they dwelt or camped of old; and it is not known in the North, except to some of those who wander in the Wild* [1, p. 259]. – **(3-t)** *Вони називали її ателас, одначе тепер він рідко де росте: лише поблизу тих місць, де вони колись мешкали чи розбивали табір; на півночі про нього майже ніхто не знає – за винятком тих небагатьох, хто мандрує в Нетрях* [4, p. 342]. After studying the book in detail, we came to the conclusion that *athelas* is an herb with a pleasant aroma and medicinal properties. It can heal wounds, counteract the effects of poison, and fend off negative influences. The word is of Sindarin origin. In the translated version of the book, it was transcribed.

(4-s) *'Praised be the bow of Galadriel, and the hand and eye of Legolas!' said Gimli, as he munched a wafer of lembas* [1, p. 505]. – **(4-t)** *Слава луку Галадріель і Леголасовим руці й оку! – сказав Гімлі, жуючи корж лембаса.* [4, p. 665]. As can be seen, *lembas* was a unique provision crafted by the Elves that served as a nourishing and filling sustenance for travelers on long journeys. The word has both Sindarin and Quenya origin. Kateryna Onishchuk used transliteration.

(5-s) *'Cram,' he said under his breath, as he broke off a crisp corner and nibbled at it* [1, p. 481]. – **(5-t)** *Крам, – промовив ледь чутно, надламавши хрумкий кутик і розжовуючи його* [4, p. 624]. *Cram* was a foodstuff that resembled biscuits. It was used as nourishment on long journeys due to its supposed nutritional value. In the book, upon trying *lembas*, Gimli drew comparisons to *cram*. Like the preceding terms, *cram* is also of Sindarin origin. As in the case of *lembas*, the translator decided to use transliteration.

(6-s) *But all accounts agree that Tobold Hornblower of Longbottom in the Southfarthing first grew the true pipe – weed in his gardens in the days of Isengrim the Second, about the year 1070 of Shire – reckoning* [1, p. 10]. – **(6-t)** *Проте з усіх тих оповідей постає єдиний висновок: Тобольд Сурмач із Довгодолу в Південній Чверті за часів Ісенгріма Другого, себто приблизно 1070 року за літочисленням Ширу, перший виростив у своєму саду справжнє люлькове зілля* [4, p. 20–21]. *Pipe – weed*, a plant native to Middle-earth, was widely cultivated

and enjoyed by the Hobbits residing in the Shire. The word is not derived from the Elven language and therefore the translator has used a calque.

(7-s) *At the hill's foot Frodo found Aragorn, standing still and silent as a tree; but in his hand was a small golden bloom of elanor, and a light was in his eyes* [1, p. 456]. – **(7-t)** *Біля підніжжя пагорба Фродо застав Арагорна, який стояв мовчазний і нерухомий, ніби дерево: у руці він тримав крихітну золоту квітку еланору, а в очах його було світло* [4, p. 592]. As has already become clear from the context of the sentence, the next exoticism is *elanor*, which means a golden flower in the shape of a star. The word comes from Sindarin. The translator used transliteration, adding the Ukrainian inflexion –у.

(8-s) *It is miruvor, the cordial of Imladris* [1, p. 378]. – **(8-t)** *Це – мірувор, нектар із Імладріса* [4, p. 493]. Based on the book's text, it can be concluded that *miruvor* is a type of potent beverage favored by the Elven people. It possesses healing properties and can restore the drinker's vitality. *Miruvur* comes from Sindarin. Kateryna Onishchuk used transcription for translation.

(9-s) *Here ever bloom the winter flowers in the unfading grass: the yellow elanor, and the pale niphredil* [1, p. 252]. – **(9-t)** *Тут, у нев'янучій траві, завжди цвітуть зимові квіти: жовтий еланору і блідий ніфредил* [4, p. 333]. Here, we are discussing the second flower, known as *niphredil*. It can be argued that this term is an exoticism since it refers to a plant name found solely in the works of J.R.R. Tolkien. When translating, the translator made a preference for transcription.

In general, according to the statistics, it can be concluded that Kateryna Onishchuk used such translation techniques as borrowing (47%), calque (6%), transliteration (23%) and transcription (24%) when translating exoticisms.

To sum it up, the use of exotic words is challenging for a translator. They add uniqueness and originality to the text while still adapting to the target language, highlighting their significance in the field. It is important to note that translating exotic terms presents its own unique challenges and value. While translating exoticisms, the translator usually resorts to transcription and transliteration, which represents the strategy of foreignization. Kateryna Onishchuk utilized the technique of borrowing in almost all cases, resulting in a more accurate translation.

Further research is going to focus on the detailed application of translation techniques and strategies in the reproduction of other segments of lexicon used in J.R.R. Tolkien's literary works.

References:

1. Tolkien, J.R.R. *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring*. New York: HarperCollins Publishers Inc., 2011. 430 p.
2. Головач, Т.М., Головач, Т.Н. Генетичні особливості екзотизмів у текстах сучасних англійських газет. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2014, № 4. С. 46-48.
3. Картава, Ю. К. Функції екзотизмів у художніх творах. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна*. 2014, № 43. С. 131-133.

4. Толкін, Дж.Р.Р. Володар перснів. Частина перша: Братство персня / Пер. К. Оніщук. Львів: Астролябія, 2020. 704 с.

Слиш Ю. С., студентка
Наняк Ю. О., к.філол.н., доцент
Львівський національний університет ім. І.Франка

COLLOQUIALISMS IN AUDIOVISUAL TRANSLATION (ON THE BASIS OF FANTASY FILMS "GUARDIANS OF THE GALAXY")

Colloquial language comprises most of everyday speech situations. These two phenomena have been inextricably linked throughout history and up to today. People have been researching colloquialisms from the point of view of psychology, philosophy, and literature. Still, the main disciplines that are involved in colloquial language through different languages and cultures are linguistics and translation studies.

As a rule, colloquialisms may be frequently observed in the dialogue as an act of speech. Apart from being a source for stylistically marked language, dialogue introduces characters to the viewer. Considering that translation of foreign film discourse poses quite a challenge to the translator, the presence of colloquialisms adds even more complexity. Film dialogue differs from spontaneous everyday speech. In the film, discourse dialogue may imitate natural conversation but it always remains an imitation. The actual repetitions, hesitations and mutterings have either been included deliberately or avoided on purpose. On the most simple level, dialogue is responsible for creating the fictional world of the narrative — the theatrical diegesis.

Among the linguistic problems of film translation is the whole range of difficulties related to the transmission of vocabulary, grammar structures, peculiarities of language register, as well as the use of expressive means of a particular language. Terms, a contagious language, expressive means from other languages, and multilingualism may also be included in this list. Difficulties in the translation of film characters' peculiar speeches are connected with the intermediate position of literary dialogue, which tends, on the one hand, to "freedom of form", and on the other, to "language automation" and templates.

In view of the results of the analysis of translation into the French language of five films, Belgian researcher Olivier Goris considers that the global trends of cinema translation are language standardization, naturalization, explication and reproduction of lexical-grammar peculiarities of the original.

One of the features of the functioning of the film dialogue makes it necessary to build film discourse so that the lines are meaningful not only for movie characters but also for the viewers. English lexical units have broad semantics, so when translating them, specialists most often resort to generalization or concretization. The word may have an incomplete correlation with the word of the translation language, so there is a possibility of using transformation. The stylistic level of

<i>Пойкан Т. Є., Стеценко Н. М., Херсонський національний технічний університет</i> «Міфологічні реалії у романі Джона Апдайка "Кентавр": перекладацький аспект»	214
<i>Поліщук А. С., Лалаян Н. С, Київський національний університет імені Тараса Шевченка</i> «Особливості перекладу рекламних гіпертекстів крізь призму локалізації (на матеріалі сайту Нової пошти і його перекладу німецькою та англійською мовами)	217
<i>Пуняк Д. Р., Хан О. Г., Херсонський державний університет</i> «Особливості перекладу медичних та психологічних термінів у художній літературі детективного жанру»	220
<i>Романовська І. В., Гончаренко Н. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Конверсія та перекладацький аспект в англійській та українській мовах»	222
<i>Русин Ю. М., Курах Н. П., Ужгородський національний університет</i> «Розвиток сучасного перекладознавства: проблеми, технології та напрями»	224
<i>Savran M.A., Sytar R.A., Ivan Franko Lviv National University</i> «The reproduction of substandard language in the Ukrainian translation of the movie «Guardians of the galaxy vol.3»»	227
<i>Савчук С. С., Богдан Ю. Б., Херсонський національний технічний університет</i> «Складності перекладу німецьких композитів українською мовою»	230
<i>Karina Samvelyan, Andrii Kozachuk, Ph.D. Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University</i> «Translation of exotic lexicon in J.R.R. Tolkien's <i>Lord of Rings</i> »	234
<i>Слиш Ю. С., Наняк Ю. О., Львівський національний університет ім. І.Франка</i> «Colloquialisms in audiovisual translation (on the basis of fantasy films "Guardians of the Galaxy")	237
<i>Степанова А. С., Подвойська О. В., Херсонський національний технічний університет</i> «Відтворення власних назв у контексті аудіовізуального перекладу»	242
<i>Mariana Tretiak & Viktoria Kachuievska, Kateryna R. Tuliakova, PhD, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"</i> «The problem of using artificial intelligence in foreign language translation»	244
<i>Khrystyna Trokhymenko, Andrii Kozachuk, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University</i> «Culturally-bound lexicon in Lesya Ukrainka's <i>THE FOREST SONG</i> English translation»	246
<i>Черній М. С., Богдан Ю. Б., Херсонський національний технічний університет</i> «Частка в англійській і українській мовах: порівняльний та перекладацький аспекти»	250
<i>Chupryna K. A., Sytar R. A., Ivan Franko Lviv National University</i> «The peculiarities of occasionalisms rendering of animated film <i>elemental</i> in the Ukrainian translation»	252
<i>Nadiia Shevchuk, Andrii Kozachuk, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University</i> «Y. Andrukhovych's translation method for 20 th century American poetry»	254
<i>Шуст У. І., Петренко Є. М., Херсонський національний технічний університет</i> «Особливості відтворення метафор при перекладі коротких оповідань»	257

Секція № 3. Іноземні мови як мови професійного спілкування 261

<i>Ашла Ю.Д., Літкікова О.І., Херсонська державна морська академія</i> «Vibration in engine room: communication lapses and safety issues»	262
<i>Iryna Batura, Oksana Podvoiska, Nationale technische Universität Cherson</i> «Einfluss des digitalen Marketings auf das Kaufverhalten der Verbraucher»	264